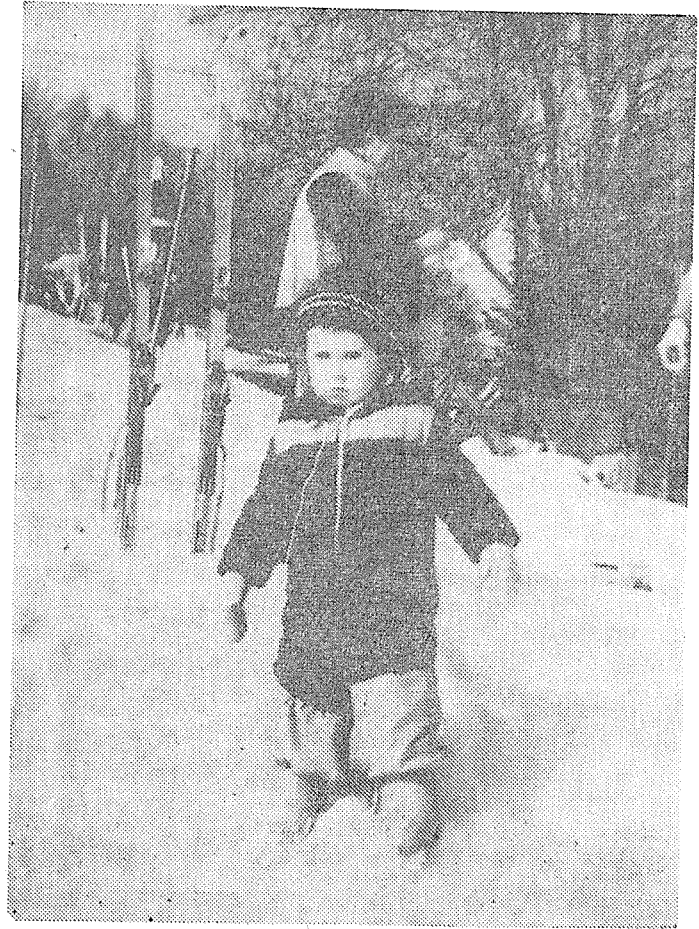

ZPRAVODAJ

města Hranic a lázní Teplíc n. B.

V. Horák: Jakub

ROČNÍK XXV.

LEDEN 1984

Vážené soudružky a soudruzi, vážení občané!

Před několika dny skončil rok 1983 — jubilejní rok 35. výročí Vítězného února a vstoupili jsme za složitějších a náročnějších podmínek do nového roku, avšak s plným odhodláním usilovnou a společnou prací městských stranických, státních, hospodářských a společenských orgánů a organizací i za aktivní účasti občanů dosáhnout ještě účinnějšího uspokojování jejich hmotných a kulturních potřeb i při uskutečňování jmenovitých úkolů volebního programu NF.

Rok 1983 byl také prvním rokem uplatňování rozšířené působnosti a pravomoci orgánů městského národního výboru vyplývající ze závěrů 6. zasedání ÚV KSČ z dubna 1982, jejímž společným cílem je vytvářet stále příznivější podmínky pro spokojený život spoluobčanů, pro další socialistický rozvoj města a jeho místních částí.

Cílevědomou ideově výchovnou a politickoorganizační prací městských orgánů bylo dosaženo již dílčích výsledků jak v uplatňování zvýšené úlohy a působnosti volených orgánů, zejména plenárního zasedání MěstNV, tak i v postupném zvyšování politické aktivity a účinnějšího využívání zákonných práv poslanců ve volebních obvodech i v jednotlivých orgánech MěstNV. Došlo také k dalšímu zvýšení a prohloubení iniciativy občanských výborů, jako skutečných organizátorů společenské aktivity.

Je proto možno s potěšením konstatovat, že bilance výsledků naší společné práce byla úspěšná. Bylo se proto také čím pochlubit na veřejných stranických schůzích a je možné to také vidět i v samotném městě.

Mnohé bylo uděláno pro výstavbu nových a modernizaci stávajících zařízení občanské vybavenosti. V rámci komplexní bytové výstavby byla dokončena a dána do provozu nová 18třídní základní škola na sídlišti Struhlovsko, mateřská škola ve Šmeralově ulici, dům s pečovatelskou službou na tř. Sovětské armády, samoobslužní prodejna na tř. 1. máje, městské tržiště v ul. 14. října.

Pokračovalo se ve výstavbě zdravotního střediska, objektu osvětové besedy, objektu služeb na tř. 1. máje, na výstavbě domova důchodců, obchvatu komunikace I/47 v severní části města, na rekonstrukci objektu bývalého kina Oko pro účely veřejného stravování a modernizaci stávajících objektů služeb a obchodu včetně oprav bytového fondu.

Významným podnětem, ale také prostředkem k naplnění jmenovitých úkolů volebního programu NF byl celoměstský závazek, který významnou měrou přispěl k rozvoji a k účelnému využití pracovní a společenské aktivity občanů ve prospěch města.

Potěšitelná je zejména skutečnost, že bylo dosaženo především velmi dobrých výsledků v politickoideové a kulturně společenské činnosti, které měly bezprostředně příznivý vliv i na budovatelské úsilí občanů při zvelebení a rozvoji životního prostředí.

Celkem se uskutečnilo 678 politickovýchovných a 1340 kulturně společenských akcí s celkovou účastí téměř 205 tis. občanů. Jistě nelze dost dobře hodnotit

tuto oblast jen podle počtu akcí, ale zejména jejich ideovou úroveň, zájem a účast občanů.

V převážné většině byly tyto akce motivovány významem 35. výročí Vítězného února a aktuálností jeho odkazu pro současnost, dále na podporu a uskutečňování závěrů Světového shromáždění za mír a život, proti jaderné válce, které se vyznačovaly rozhodnými protesty proti stupňování horečného zbrojení nejreakčnějších militaristických kruhů, zejména USA, jednotou podpory mírovým iniciativám Sovětského svazu a ostatních zemí socialistického společenství, ale také odhodláním poctivou a obětavou prací naplňovat životem prověřené a zejména pro současné období aktuální heslo „Buduj vlast, posílíš mír“.

Proto touha po svobodě, touha žít a pracovat v míru pro radostnou budoucnost nás všech byla také manifestačně a v naprosté jednotě pracujících a občanů vyjádřena na mírovém shromáždění 27. října 1983 včetně plné podpory přijatým stanoviskům vlády ČSSR a SSSR na obranu socialismu a světového míru.

Výsledkem politické, pracovní a společenské aktivity pracujících a občanů města bylo tedy úspěšné splnění celoměstského závazku v hodnotě díla 7,726 tis. korun, to je na 104,4 % již k 3. listopadu — k 66. výročí VŘSR. Na jmenovitých investičních akcích „Z“ byla dosažena hodnota díla 4,600 tis. Kčs a zdarma bylo na neinvestičních akcích odpracováno 361 254 brigádnických hodin. Tím bylo dosaženo v průměru na jednoho občana 405,26 Kčs hodnoty díla a 18,94 brig. hodin. Do konce roku byly vytvořeny další hodnoty ve prospěch zvelebení a tvorby životního prostředí.

Využíváme proto této příležitosti, abychom všem, kteří svou aktivní účastí k těmto výsledkům přispěli upřímně a soudružsky poděkovali.

Jak již bylo řečeno, čekají nás všechny v letošním jubilejním roce 40. výročí SNP a 67. výročí VŘSR velmi náročné a odpovědné úkoly, které budou zabezpečovány v podstatně složitějších podmínkách současné mezinárodní situace.

Je proto velmi aktuální si na začátku roku připomenout, že boj za mír je v naší každodenní uvědomělé a poctivé práci při uskutečňování usnesení a závěrů XVI. sjezdu KSČ v konkrétních podmínkách práce orgánů a organizací, v konkrétních podmínkách života občanů, rozvoje města a jeho místních částí.

Vyslovujeme proto přesvědčení, že pod vedením MěstV KSČ se pracující a občané svou politickou, pracovní a společenskou iniciativou přičiní jak o úspěšné naplnění úkolů státního plánu, tak i volebního programu NF.

Vždyt zvýšením efektivnosti a kvality veškeré naší práce rozhodujeme nejen o své životní úrovni, a dalším rozkvětu města a jeho místních částí, ale především o zachování míru.

K tomu vám přejemé jménem městských stranických, státních a společenských orgánů především mnoho zdraví, optimismu a pracovních úspěchů i spokojenosti v osobním životě.

Předseda MěstNV

Vítězslav H o n s

v. r.

Předseda MěstV KSČ a NF

Václav D o h n a l

v. r.

Jednotný plán kulturně výchovné činnosti na rok 1984

Jednotný plán kulturně výchovné činnosti svým obsahem směřuje k dalšímu zvyšování kvality, efektivnosti a účinnosti kulturně výchovné práce s cílem iniciativně působit na výchovu, formování a utváření socialistického způsobu života pracujících a občanů města a místních částí.

Při postupném uskutečňování tohoto plánu bude využíváno stávajících osvědčených forem kulturně výchovné činnosti a hledání nových účinnějších a přitažlivějších metod zaměřených na ideově výchovný a kulturně společenský život v konkrétních podmínkách práce všech orgánů a organizací.

Hlavní úkoly a cíle výchovného působení budou zaměřeny zejména na:

- maximální využití všech politických a kulturních výročí k rozvoji politické a kulturní aktivity i estetické výchovy, s hlavním zaměřením na mládež;
- spojování kulturně výchovné činnosti s aktuálními úkoly KSČ a státu ve vnitřní a zahraniční politice. Hlavním článkem kulturně výchovné činnosti bude i nadále výchova k vědeckému světovému názoru;
- uskutečňování úzkého sepětí kulturně výchovné práce s každodenní praktickou činností pracujících a občanů. Všeми nástroji agitace, zejména osobního příkladu umožnit prosazování realizace Souboru opatření ke zdokonalení soustavy plánovitého řízení NH;
- mobilizování pracujících a občanů formou aktuální kulturně výchovné činnosti do zápasu za mírové soužití, neustále zdůrazňovat naléhavost současného boje za mír;
- věnování pozornosti cílevědomé a účinné výchově zvláště mladé generace k socialistickému vlastenectví a socialistického internacionalismu;
- prohloubení spolupráce a součinnosti kulturně výchovných zařízení se společenskými organizacemi NF, s cílem zvýšení ideové úrovně a účasti na kulturně společenském životě;
- kulturně výchovnou činností přispívat k výchově a přípravě mladé generace na práci a život v naší socialistické společnosti. V tomto směru rozvíjet všestranný ale jednotný postup školy, rodiny a všech ostatních výchovných činitelů včetně účelného organizování volného času ve smyslu obsahu socialistického způsobu výchovy mládeže.

Důsledným uskutečňováním úkolů vytyčených jednotným plánem kulturně výchovné činnosti dosáhnout vyšší kvality, ideové úrovně i účasti pracujících a občanů při aktivním naplňování cílů vytyčených 6. plenárním zasedáním ÚV KSČ a závěrů XVI. sjezdu KSČ.

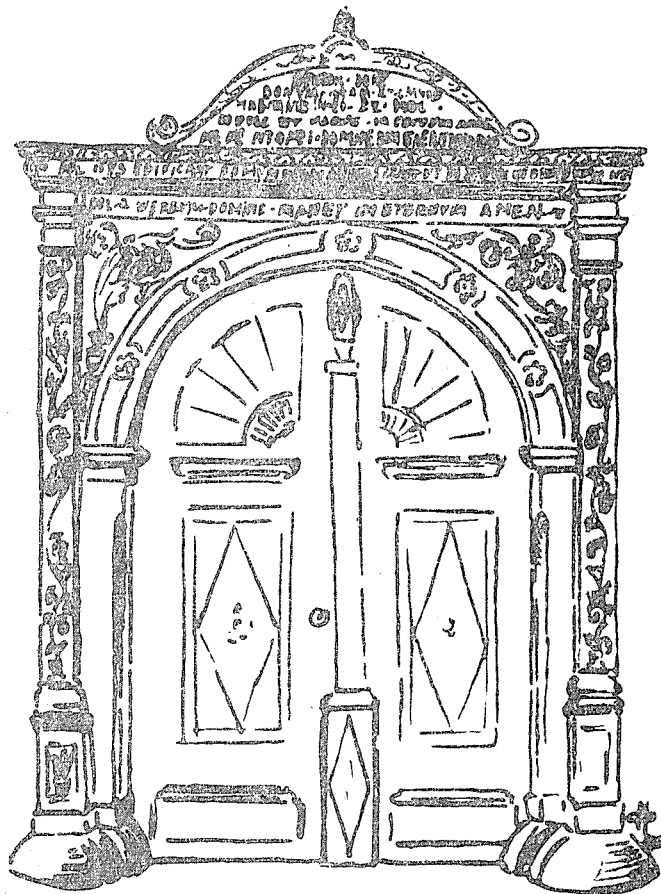
-AL-

Kapitoly z topografie města Hranic

PhDr. Bohumír Indra

DŮM ČAPUTOVSKÝ NA DOLNÍM PODLOUBÍ PROTI RADNICI

Před 400 lety, v r. 1583 zbudoval hranický měšťan a obchodník sukny Ondřej Čaputa na místě starého, převážně dřevěného měšťanského domu proti radnici nový zděný, klenutý, prostorný velkoměšťanský šenkovní dům, ozdobený honosným renesančním štítem s reliéfními kamennými tabulemi na průčelí a domovním

Kamenný renesanční portál Čaputovského domu z roku 1583

Kreslil Oskar Mateičuk 1932

portálem, kamenicky umně provedeným s latinským nápisem (v překladu) „Požehnej, Pane, tento dům a všechny v něm bydlící nyní a až na vědy, amen. Pamatuj na mne, Pane, až přijdeš do ráje. Léta Páně 1583 vystavěl tento dům Ondřej Čaputa z Žiwce s požehnáním Páně. Slovo Páně zůstane na věky, amen.“ Ačkoliv dům byl v horním podlaží po zrušení způsobených válečnými událostmi, a opět v 19. století několikrát stavebně upravován, uchoval si podnes přizemní renesanční jádro, a díky pochopení jeho majitelů pro tradici a umění také starobylý umělecky hodnotný kamenný portál, poslední renesanční portál měšťanského domu ve městě (kromě jednoduchého renesančního kamenného ostění vchodu do domu čp. 102 na Horním podloubí). Renesanční štít a průčelí domu s oběma reliéfními kamennými tabulemi s biblickými výjevy byly, bohužel, odstraněny v polovině 19. století při stavebních úpravách. Rozlohou a vybavením patřil Čaputovský právovárečný dům vždy k předním velkoměšťanským domům ve městě a jeho majitelé měli v historii města často význačnou úlohu.

Podle městských knih, dochovaných, bohužel, až do druhé poloviny 16. století, koupil dům r. 1567 od vdovy Kateřiny Viduňky měšťan Jan Milocký za 1050 zl. Po jeho smrti si vzal vdovu Annu za manželku někdy kolem r. 1575 polský velkoobchodník sukny z města Žiwce Ondřej Čaputa, který byl v obchodním styku s hranickými obchodníky sukem, dovážejícími sukno na trhy do Krakova a na Slovensko do Uher. Čaputa koupil už r. 1577 za 1000 zl, velký předměstský dvůr s rolemi a lukami od šlechtice Jetřicha Gbešlika z Lípultovic, bratra držitele lenního statku Malhotic. Dvůr ten byl pak po staletí nazýván Čaputovský. Jako schopný hospodář a obchodník patřil Čaputa po několika letech k předním a nejbohatším měšťanům ve městě. Ve svém výstavném domě měl kromě skladu suken šenk piva a vína. V zadní části domu zbudoval pivovar pro sebe a jiné právovárečné měšťany, na předměstí postavil na mlýnské strouze pod Černotínskou městskou branou vlastní barvírnu suken, kterou držel do smrti. Byl několikrát rychtářem města a r. 1595 prvním purkmistrem. Toho roku dala obec z jeho popudu přestavět Kostelíček u Hanic, dosud valně dřevěný, ve zděný kostelík dnešní podoby. Poněvadž obec neměla dostatek peněz, přispěl Čaputa sám částkou přes 195 zl. na úhradu nákladů, jež mu pak obec hradila srážkou ročních splátkových peněz na domě a dvoře. Tuto přestavbu Kostelíčka připomíná podnes kamenný kříž s letopočtem MDXCV (=1595), zazděný v zadním kruhovém okně za kněžištěm, který stál dříve na štítě průčelí kostelíka, s něhož byl shozen vichřicí.

Když hranické panství získal r. 1600 chamtivý a proradný Zdeněk Žampach z Potenštejna, jehož svévůli a tyranství se měšťané po řadu let marně bránili, donutil také Čaputa, že mu pustil r. 1601 svůj předměstský dvůr se vším příslušenstvím. Žampach zřídil z něj druhý panský dvůr při městě. Čaputa, starý a bezdětný, z obav před chamtivostí Žampachovou, dal nato krátce před smrtí tajně do úschovy lipnickému měšťanovi a příteli Simonu Třetinovi okovanou kočárovou truhlici s pozlacenými koflíky, stříbrným náčiním, kalichy, konvičkami, 72 stříbrnými tolary v hotovosti a několika pergamenovými listinami s pečeti, zemřel však již r. 1602. Dům převzala po něm vdova Anna, jejíž byl majetkem, zemřela však také již r. 1607. Poněvadž oba zemřeli bez potomků, táhl se spor o dědictví po nich dva roky mezi městem, které podle privilegii města mělo právo na polovinu dědictví a vzdálenými příbuznými Čaputovy vdovy. Toho využil Žampach a donutil město, že prodalo dům po Anně Čaputce r. 1608 za 1500 zl. splátkových peněz jeho vrchnostenskému úředníku (správci hranického panství) Tobiáši Dukátovi, věrnému pomocníku a vykonavateli všech jeho příkazů. Jak si jeho služeb cenil dosvědčuje listina, již mu r. 1605 daroval předměstský dvůr v Horní ulici měšťana Jakuba Dvorského a osvobodil mu jej od všech poplatků a dávek, odměnou za věrné služby, jak uvádí listina. Po nuceném prodeji hranického panství r. 1609, když se hranických měšťanů a poddaných na panství ujali proti tyranství Žampacha moravští stavové, zůstal Dukát panským úředníkem v Hranicích do převzetí panství Václavem Molem z Modřelic, kdy

odešel r. 1613 za Žampachem na jeho panství Hodonínské. Svůj dům v Hranicích dal r. 1616 připsat v městských knihách své manželce Anně, roz. Horákové, která v něm bydlela s dětmi do stavovského povstání. Už r. 1626 se Dukát vrátil do Lipníka n. B. jako novou vrchností kardinálem Dietrichštejnem ustanovený hejtmán panství Helfštejského (Lipnického), Hranického a Drahotušského. Opět se osvědčil jako tvrdý vykonavatel trestů a poprav hranických měšťanů a vůdců odboje venkova r. 1627. Za let služby u Žampacha si Dukát koupil velkoměšťanský dům v Uherském Hradišti, r. 1627 dostal od Dietrichštejna odměnou za své služby velkoměšťanský dům v Lipníku, v němž pak bydlel s rodinou do smrti r. 1640.

Čaputovský dům, který opustila manželka Dukátova s rodinou za stavovského povstání, utrpěl dosti za Mansfeldského obsazení města 1626—1627. Dukát jej dal s pomocí kardinála r. 1630 opravit a r. 1633 jej odevzdal svému zeti Bernardu Minikátorovi, manželovi své dcery Estery, který byl správcem biskupského panství Kelečského. Po jeho smrti se vdova Estera vdala r. 1643 za mládence Jana Kafantu, soukeníka, jemuž byl dům připsán až r. 1646, rok po dobytí města švédskou armádou. Kafanta, který se znovu oženil, prodal opravený dům r. 1661 se zahradou za mosty, nově přidělenou k domu za dvě kopaniny za Kostelíčkem, s pávní pivovarní, velkými a malými káděmi, se vším nádobím šenkovním, náležejícím k tomu domu i k pivovaru za 1100 zl. mor. šlechtici Janu Jiřímu Conditusovi Svitavskému, hejtmánu panství helfštýnského, hranického a drahotušského, bývalému rytmistru císařské armády v Uhrách, který zemřel r. 1680. Jeho dcera Ludmila Salomena, vdaná od r. 1676 za předního měšťana Jana Andrlu z Opavy, předka manželky J. H. A. Gallaše Anny Andrlové, koupila dům Čaputovský od svých sourozenců r. 1683. Andrla prodal dům r. 1702 apatykáři Janu Klenovskému a jeho ženě Polexíně, rozené Banovské za 1000 zl. rýnských. Klenovský byl předtím několik let lékárníkem v Lipníku. V Hranicích vybudoval s přispěním vrchnosti (darovala mu na to 1500 cihel a vápno) ve svém domě první lékárnu v Hranicích, v přízemí vpravo, která tu však trvala jen do r. 1709, kdy dům prodal Jiřímu Reichovi, držitel velké předměstského dvora a odešel z Hranic jinam, kde byly lepší podmínky pro lékárnu. Majitelé rozlehlého šenkovního domu byli zatěžováni velkými peněžními částkami na obecní sbírky a kontribuce, proto se dosti často střídali. V letech 1710—1720 patřil dům Jiřímu Königovi, šmejdíři (tj. obchodníku s měděným a mosazným tzv. norimberským zbožím) po němž byl prodán v dražbě za 863 zl. Janu Bukávkovi. Až r. 1724 mabyl dům opět majitele na delší dobu. Koupil jej bednářský mistr Jan Frantík, po němž jej s rukou jeho dcery získal kovářský mistr František Leopold Kutscha. Poněvadž zemřel r. 1769 bez posledního pořízení byl dům prodán r. 1770 dražbou za 1724 zl. zednickému mistru Josefu Konečnému. Držel jej jen 4 roky a prodal již 1774 Karlu Ferdinandovi Matyášovi, od něhož jej koupil r. 1779 za 1550 zl. František Genzerek. Ten dal dům po druhém sňatku připsat již v ceně 3000 zl. rýnských r. 1789 nevlastnímu synovi Theodoru Wimětálkovi, vymínil si však, že zůstane hospodářem domu do jeho zletilosti (tj. do 24 let), po odstoupení domu vyhradil sobě a manželce do smrti obydlí ve světnici od rynku, klenutou komoru na vrchu a druhou od rynku, sklep pod hrubou světnicí, na dvoře chlév a zahradu, vaření ve velké kuchyni, půdu nad velkou světnicí a z každé várky piva vědro piva. Wimětálek však prodal dům, připsaný mu r. 1799, již r. 1802 za 6000 zl. rýn., hotově zaplacených hranickému velkoobchodníku sukny Janu Šlosárkovi, a vymínil v domě svému otčímovi Genzerkovi jen volné bydlení. Šlosárek byl nákladníkem manufakturní výroby sukna hranických soukeníků a spolu s deseti dalšími obchodníky suknem vozili sukno ve velkém na trhy do Vídně, do Trnavy i Pešti. V Hranicích bylo v té době více než 400 soukenických mistrů. Šlosárek, který měl ve městě ještě jiný dům odevzdal r. 1815 Čaputovský dům v ceně 7000 zl. vídeňských svému zeti, mladému hranickému knihtiskaři Aloisu Škarnicovi, manželovi své dcery Barbory. Jeho otec Antonín Škarnic, knihtiskař v Olomouci zřídil už r. 1814 v Hranicích na žádost hraběte Karla Chotka, hejtmána Krajské-

ho úřadu přerovského kraje, který měl sídlo v Hranicích (byl umístěn v domech čp. 76—77 na náměstí) pobočku olomoucké tiskárny pro tisk početných cirkulářů krajského úřadu, rozesílaných všem vrchnostenským úřadům a magistrátům měst v celém kraji, různých formulářů úředních knih ap. Jejím vedením pověřil svého syna Aloise. Ten po sňatku s dcerou Šlosárkovou přenesl tiskárnu do svého domu čp. 20 a umístil ji v přízemí ve velké světnici. Když mu otec odevzdal olomouckou tiskárnu, prodal Škarnic r. 1819 Čaputovský dům v Hranicích svému švagrovi Antonínu Lenzovi, krásnohaviři a obchodníku sukny, manželovi Ottilie Šlosárkové, sestry své manželky, za 4000 zl., a odstěhoval se s rodinou do Olomouce. Ve smlouvě si však vyhradil ponechání tiskárny v přízemí domu ve velkém pokoji spolu s klenutou komorou na neurčitou dobu. Tiskárnu Škarnicovu vedl pak jím ustanovení faktoři a tiskárna zůstala již v Hranicích. Lenz odevzdal dům r. 1831 své dceři Ottilii a jejímu manželovi Františkovi Blaschkemu, rovněž obchodníku sukny, po jehož smrti se vdova vdala r. 1840 za jeho mladšího bratra Jana Blaschkeho, také obchodníka sukny. Ten spolu se synem zemřelého bratra Františkem Blaschkem koupili r. 1856 dům čp. 186 v Drahotušské ulici (dřívější pošta) a zřídili tu továrnu na sukno, také tu bydleli. Čaputovský dům byl po smrti Ottilie Blaschkové r. 1876 připsán polovinou na její dceru Ottilii Blaschkovou z druhého manželství, později provdanou Henslovou, již patřil ještě v r. 1905. Do třicátých let patřil pak dům jako nadační dům Jana a Ottilie Blaschkových německému školskému spolku v Hranicích, od něhož jej koupil hranický řezník a uzenář Emil Just, jemuž náležel také dům čp. 72 na náměstí vedle radnice, kde měl řeznický krám. Just byl držitelem domu čp. 20 do konce okupace.

Dům Čaputovský čp. 20 a sousední domy čp. 21 a 22 dnešního tzv. Dolního podloubí, ležící v pravém úhlu náměstí do úrovně radniční věže (budova radnice byla přistavěna před věž teprve v 16. století) patřily od vyměření a stavby domů velkého náměstí až do konce 18. století k tzv. rybníkovým šenkovním domům. Teprve po zazdění podloubí všech rybníkových domů na náměstí až po čp. 19 v druhé polovině 19. století dostaly se tyto domy mezi domy Dolního podloubí, poněvadž jejich podloubí při vjezdu do úzké ulice Radniční (Leninovy) již vedla veškerá silniční doprava městem, nesmely být zazděny z dopravních bezpečnostních důvodů. Čaputovský dům čp. 20 a sousední dům čp. 21 jsou však počítány podnes mezi domy náměstí.

P o z n á m k a

Doslovný opis latinského nápisu portálu Čaputova domu spolu s popisem renesančních kamenných desek s figurálními biblickými náměty jsem otiskl v Dějinách města Hranic I (1969) s. 88. Podle J. H. A. Gallaše, který reliéfní desky na domě ještě viděl a popsal, byl mezi nimi vsazen kamenný znak Žerotínský. To je však omyl, Žerotínové dům nikdy nedoráželi. Nepochybně šlo o znak některého z rodů, jež držely dům v 17. století, dodatečně zasazený.

Úspěšný rok hranických sportovních střelců

Letošní sezóna pro mladé sportovní hranické střelce skončila. Proto je možné se ohlédnout zpět a zhodnotit, jaká vlastně byla, protože již nastupuje nová, která opět začíná závody ve střelbě ze vzduchových zbraní.

Je možné bez nadsázky říci, že uplynulý sportovní rok byl pro hranické střelecké mládí velmi úspěšný a mladí střelci se zařadili k neúspěšnějším sportovcům města. Vzorově reprezentovali Sportovní střelecký klub a město Hranice na závodech v okrese, kraji, ČSR, ČSSR, mezinárodních závodech doma i v zahraničí a na mistrovství Evropy.

Proto si zaslouží, aby se veřejnost dozvěděla jejich jména a o jejich sportovních úspěších. K nejlepším a k neúspěšnějším sportovním střelcům patří:

Yvona Ježová — dvojnásobná mistryně Evropy, mistryně a reprezentantka ČSSR;

Zuzana Frišová — členka reprezentace ČSR, přebornice kraje, účastnice mistrovství ČSSR a celostátní ligy;

Ludmila Jemelková — několikanásobná přebornice okresu, držitelka bronzové medaile z přeboru kraje;

Pavel Halaxa — několikanásobný přeborník okresu, přeborník kraje a účastník přeboru ČSR;

Jiří Jakubka — přeborník kraje, účastník přeboru ČSR;

František Pavlát — držitel I. výkonostní třídy, který obsadil druhé místo v mezinárodním závodě se střelci GST Drážďany.

Mladí hraničtí střelci byli za své výkony vybráni jako reprezentanti Severomoravského kraje na mezinárodní závody ve sportovní pistolí (za účasti střelců z NDR, PLR a SSSR) v Drážďanech. Jirka Jakubka zvítězil v jednotlivcích a družstva chlapců i děvčat obsadila druhá místa.

Mezinárodní družební utkání ve vzduchových zbraních se sportovci GST Drážďany proběhlo letos v říjnu v Přerově. Pro reprezentaci našeho kraje byli vybráni v pistolových disciplínách naši střelci — družstvo děvčat (Ježová, Frišová, Jemelková) — družstvo chlapců (Jakubka, Pavlát, Halaxa).

Obě naše družstva v tomto závodě zvítězila, v jednotlivcích obsadila děvčata první tři místa, chlapci první dvě a čtvrté.

Pokud bychom krátce shrnuli výsledky hranického střeleckého mládí v tomto roce, vypadá to takto: 7 titulů přeborníků okresu, 4 zlaté, 2 stříbrné a 2 bronzové medaile z krajských přeborů, jedna stříbrná a 1 bronzová medaile z přeboru ČSR, 1 zlatá medaile mistryně ČSSR, 1 zlatá medaile z ME a rekord ČSSR a evropský rekord, přední umístění v mezinárodních i místních závodech.

Před dvěma roky byla při SSK Hranice zřízena pobočka TSM Přerov pro pistolové disciplíny. Během těchto dvou let byli přijati z této pobočky TSM do Střediska vrcholového sportu Brno 3 mladí střelci (Ježová, Frišová, Halaxa).

Je velkou poctou pro SSK Hranice, že je jeho členka Yvona Ježová zařazena do olympijského výběru pro OH 1984 v Los Angeles.

Sportovní střelecký klub vytváří těmto a dalším mladým sportovním střelcům podmínky k jejich náročné a systematické přípravě. Že se systematická práce s mládeží vyplácí, svědčí uvedené výsledky. Ze všech mladých střelců se nestanou špičkoví sportovci, přesto však najdou uplatnění na soutěžích, které odpovídají jejich výkonnosti a najdou náplň pro účelné a vhodné využití svého volného času a svých zájmů.

Všichni naši uvedení špičkoví sportovní střelci mohou být v tomto všem zájemcům o sportovní střelbu z řad mládeže vzorem.

Josef Šimek

Hranicko — kraj větrných mlýnů

Malebnost a zajímavý ráz hranické krajiny již v dávných dobách zvyšovaly význačné stavební objekty. Šlo tu o staroslovanská hradiska, tvrze a hrádky, které strážily bezpečnost obchodních cest i kraje, jak svědčí mizející stopy jejich bývalé existence. Později mimo kulturních staveb, to byla honosná feudální sídla — hrady a zámky.

Kromě těchto objektů objevují se i umné, typické konstrukce, vytvořené dělným venkovským lidem, vtiskující krajině svůj osobitý charakter. V prostoru Moravské brány a přilehlé části Oderských vrchů představovaly v minulém století krajinnou dominantu větrné mlýny. Pro jejich velký výskyt si tato oblast vysloužila název Moravské Holandsko. Jen v širším okolí Hranic bylo jich zjištěno na sedmdesát. Představovaly zde 42 % celkového počtu mlýnů, zatímco v celkovém průměru na Moravě a ve Slezsku činil jejich podíl necelých 11 % (r. 1875). Stávaly téměř u každé vesnice, někde dva, tři i více a ve Spálově dokonce osm. Všechny svou estetickou působivostí a rušným pohybem pilných křídel oživovaly krajinu a často v zimním období, když cesty zaváty sněhem, byly důležitými orientačními body.

Větráky plnily důležitý hospodářský úkol. Nahrazovaly činnost vodních mlýnů v době, kdy následkem sucha a tuhých mrazů bývaly i delší dobu vyřazeny z provozu. Výstižně to vyjádřil bělotínský rychtář Jos. Kohlich ve své žádosti o povolení stavby větrného mlýna r. 1835: aby osedlí z Lučic, Bělotína, Polomí a Nejdku nemuseli v době sucha jezdit do vzdálených mlýnů na Odře a Bečvě. Ještě podrobněji zdůvodňuje potřeby stavby dalšího větráku v Jindřichově (již čtvrtého) Václav Foltas čp. 38 v žádosti z r. 1842: Vodní mlýny v místě mohou mlít jen na podzim, na jaře a při vlhkém počasí. Osedlí musí proto dojíždět

Maršálků větrný mlýn v Partutovicích

do vzdálených mlýnů po velmi špatných cestách a k tomu pro velký nával jsou nuceni dlouho čekat na semletí obilí, čímž velmi trpí jejich hospodářství. K tomu v kopcovitém terénu, hojně používaných volských potahů, nebylo možno v zimě využít k delším cestám. Větráky téměř zcela odstraňovaly tyto potíže. Zvláště velký význam měly pro obce bez vodních mlýnů jako tomu bylo v Partuřovicích a jinde. Proto zahájení provozu v novém mlýně se obvykle neobešlo bez náležitě oslavy. Bylo po obavách, že lidé v době sucha budou i řadu dní bez chleba.

Povolení ku zřízení větráku dávala vrchnost a při tom neopomenula stanovit příslušný poplatek, který v našem kraji činil 11/2—2 zl. ročně, někdy i více (jinde požadovaly vrchnosti až 15 zl.). K vydání povolení byl také vyžadován souhlas dosavadních mlynářů s postavením nového mlýna v obci. Vodní mlynáři se asi příliš neobávali konkurence větráků už pro jejich menší výkon — jen asi 1/5 výkonu vodních mlýnů. Výjimka nastala v místech s malým okruhem zákazníků. Tak např. r. 1845 vyslovil mlynář ve Středolesí obavu, že v případě uskutečnění stavby větráku by přišli oba mlynáři „na žebráckou hůl“.

Větrní mlynáři náleželi většinou k chudší vrstvě obyvatel vesnice. Mlýn jim poskytoval jen skromný výdělek, a tedy bývalo u něj obvykle i kousek pole. Někteří si přivydělávali výrobou šindele k pokrývání střech (ku př. na Čechovém větráku v Jindřichově). Dobrý chod mlýna vyžadoval šikovné ruce, ovládali proto dobře sekernictví, tesařinu, příp. zedničinu a vyznali se i dobře v předpovídání počasí. Byli tak u svých spoluobčanů ve vážnosti a požívali v obci určité autority jak svědčilo oslovování — pan otec nebo pantáta.

Na větrák dojížděli většinou drobní zemědělci. Často jen na trakaři přiváželi trochu pozadního obilí na šrotování nebo rži (žita) k semletí. Chléb z této mouky býval tmavý, ale zdravý a chutný. Pantáta Červek ze Skaličky prý dodával mouku až do Vídně. Někdy se k večeru sešlo mleců více a šalanda (malá místnost u mlýnce) vybízela k družné zábavě, zvláště, když přibyl krajanek s čerstvými zprávami ze světa. Větrný mlýn se tak stával místem informací a zpráv ze života vesnice a okolí, místem výměny zkušeností a názorů, kořeněných často lidovým humorem. Mezi sebou udržovali větrní mlynáři většinou dobré styky, utvrzované návštěvami a v době krize vzájemnou pomocí.

Větráky přitahovaly také mládež, hlavně kluky. Zachytit v chodu křídlo, nechati se vynést do výše, včas se pustit a bez úhony přistát na zemi byl akrobatický kousek, který vždycky nevyšel. Někdy musel pantáta mlynář rychle zastavit mlýn a strachy polomrtvého odvážlivce pomocí žebříku sundat dolů. V nejhorším končily podobné pokusy zlomeninou nebo výpraskem.

V provozu mlýna docházelo však i k tragickým nehodám. O jedné z nich se dovídáme ze střítežské úmrtní matricy. Roku 1823 byla palečným (ozubeným) kolem větrného mlýna rozdrčena dvacetiletá Barborka Lévovala. Za jakých okolností, zápis neprozrazuje. I další úrazy, např. v Boškově, Dol. Nětčicích a jinde svědčí o tom, že také na větráku bylo třeba zvýšené opatrnosti při práci.

Větrné mlýny bývaly buď dřevěné, tzv. beraní, které se celé otáčely kolem středního sloupu, nebo zděné, zv. hollandské, u nichž se s křídly otáčela jen střešní část. Početně převažovaly dřevěné, sice méně trvanlivé, ale měly velkou výhodu v možnosti přemístění na jiné stanoviště. Docházelo k tomu dosti často. Tak z Bělotína převezena r. 1875 do Luboměř, z Hluzova do Paršovic a ze Stříteže v důsledku úmrtí mlynáře (jedna z četných obětí cholery r. 1866) prodán do Lipné. Na větší vzdálenosti rozebrány a převezeny na vozích, ku př. z Dřevohostic odvezen na 12 fůrách do Skaličky. Kratší přesuny prováděny vcelku, po kulatých kládách, na silných fošnách. O průběhu tohoto způsobu stěhování je dochována zpráva pamětníků z Přemyslovic. Roku 1883 tam přemístilo větrák asi 55 mužů na vzdálenost 60 m. Odměnou byli počastováni 7 kopami tvarůžků a putnou (asi 12 l) slivovice. Ohnivá voda účinkovala... Do rána mlýn shořel. Tak postavili opodál nový, raději zděný.

Mikulíková

Zemřelí občané našeho města v měsíci listopadu 1983

František Pumpřla, Hranice-Drahotuše, Svatoplukova 224, nar. 14. 7. 1906
 Jen Zelinka, Hranice, Sklený kopec 1555, nar. 26. 2. 1920
 Ludmila Niemannová, Hranice, Leninova 21, nar. 1. 2. 1904
 Stanislava Kristová, Hranice, Struhlovsko, nar. 5. 1. 1910
 Marie Plisková, Hranice, Struhlovsko 1415, nar. 4. 8. 1901
 Marie Menschiková, Hranice-Středolesí 52, nar. 5. 8. 1898
 Milada Pólová, Hranice, Sov. armády 839, nar. 20. 12. 1932
 Štěpánka Kotalová, Hranice, Tesařkova 536, nar. 12. 9. 1900
 Ferdinand Ryparek, Hranice, Hromůvka 1519, nar. 15. 5. 1907
 Bedřich Navrátil, Hranice-Valšovice 19, nar. 19. 2. 1902
 Marie Menšíková, Hranice-Olišovec-Boňkov 140, nar. 26. 5. 1902

Čest a věčná památka všem zemřelým spoluobčanům.

Koncertní večer Kruhu přátel hudby

Kruh přátel hudby pokračuje v lednu ve své činnosti dalším abonentním koncertem. Dne 18. ledna 1984 se naše hudební publikum opět setká v sále Lidové školy umění s naším předním houslovým virtuosem **BŘETISLAVEM NOVOTNÝM, zasluhujícím umělcem a pianistkou ZORKOU ZICHOVOU**. V programu koncertu zazní skladby Fr. Bendy, J. S. Bacha, Jiřího Těmle a J. Brahmsa.

Břetislav Novotný je představitel toho nejlepšího z české houslové školy. Je žákem profesora Voldána, u něhož absolvoval pražskou konzervatoř v roce 1950. Současně navštěvoval na Karlově univerzitě přednášky z hudebních věd a estetiky. V roce 1947, tedy ještě v době studia na konzervatoři, upozornil na sebe účastí v mezinárodní soutěži houslistů v Ženevě, kde získal čestný diplom. V Praze debutoval se symfonickým orchestrem FOK.

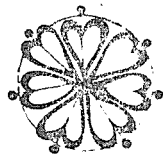
Jako sólista vystupoval s předními československými orchestry. Rovněž se věnoval komorní hudbě jako člen Pražského kvarteta a od roku 1955 působí jako primarius Kvarteta města Prahy. Tento komorní soubor se pod jeho vedením vypracoval ke špičkové úrovni a zaznamenal řadu úspěchů u nás i v zahraničí.

Břetislav Novotný je umělec kultivovaného, hluboce prožitého přednesu, krásného tónu, bezvadné a jiskřivé techniky a dokonalé intonace. Jeho smysl pro komorní hru dává jeho výkonům zvláštní, pro posluchače nezapomenutelnou patinu hry.

Zorka Zichová absolvovala pražskou konzervatoř u prof. dr. Štěpána a Akademii múzických umění u prof. Ilony Štěpánové-Kurzové. Již za svých studií se věnovala systematicky komorní hře a doprovodu instrumentalistů a zpěváků. Spolupracuje s četnými vynikajícími umělci a dosáhla znamenitých úspěchů i v zahraničí. Do zahraničí je vysílána hlavně jako osvědčená a oblíbená doprovoděčka mladých adeptů koncertního umění, kteří tam vystupují na mezinárodních soutěžích.

Od roku 1951 působí na pražské Akademii múzických umění jako docentka. Na českém koncertním životě se podílí velmi intenzivně nejen jako doprovodka mladé koncertní generace, ale také jako doprovodka zralých umělců.

K našemu městu mají oba umělci vřelý vztah nejen proto, že u nás v krátkém časovém údobí koncertovali již několikrát, ale také proto, že si naše posluchače oblíbili. A možná také proto, že Břetislav Novotný pochází z nedalekého Vsetína a doc. Zichová má v našem městě příbuzenské vztahy. Takže jaksi patří mezi nás a my věříme, že účast posluchačů na připravovaném koncertu, který pořádáme k šedesátinám zasloužilého umělce Břetislava Novotného, to potvrdí.

Životní jubilea občanů našeho města v měsíci lednu 1984

- 75 let:** Marie Černá, Hranice, Haklenova 866
 Břetislav Michalčák, Hranice, 1. máje 1661
 Antonie Andrýsková, Hranice, 14. října 63
 Antonie Trundová, Hranice, Feirehingerova 1286
 Marie Kratochvílová, Hranice, Jiráskova 549
 Oswald Siegl, Hranice, Skleněný kopec 1463
 Jaroslav Faltýnek, Hranice, Rybníční 1342
 Zdeněk Vykopal, Hranice, Hvězdoslavova 1584
 František Hendrych, Hranice, Sov. armády 871
 Hildegarda Majerová, Hranice, 1. máje 1078
 Hermína Říhová, Drahotuše, Nádražní 330
 Marie Bezděková, Velká 35
- 85 let:** Bohumil Kunovský, Drahotuše, Novosady 165
- 90 a více let:** Jindřich Papež, Hranice, Dobrovského 528 — 91 let
 Josefa Hlaváčová, Hranice, Sov. armády 257 — 100 let
 Kamila Kafková, Hranice, kpt. Jaroše 1361 — 92 let

Sbor pro občanské záležitosti při radě MěstNV v Hranicích přeje všem jubilantům dobré zdraví a hodně životní pohody do příštích let.

PROGRAMY JKP

7. ledna
sál JKP
7.00 hod. **SOUTĚŽ VE SPOLEČENSKÉM TANCI**
okresní kolo soutěže tanečních párů kategorie E
-
7. ledna
sokolovna
20.00 hod. **REPREZENTAČNÍ PLES JKP**
Hrají hudební soubory: FORMACE OSTRAVA
POBEČVANKA JKP HRANICE
V programu vystoupí taneční kroužek JKP vedený manž. Tumpachovými
V kavárně diskotéka Vojty Janíčka
-
12. ledna
sál JKP
18.30 hod. Přednáška pro mládež i veřejnost
Z PRADÁVNÉ HISTORIE NAŠEHO KRAJE
-
15. ledna
sál JKP
15.00 hod. Taneční odpoledne pro mládež
DISKOTÉKA VOJTY JANIČKA
a program hudebního souboru
-
16. ledna
sál LŠU
19.30 hod. Abonentní koncert Kruhu přátel hudby
BŘETISLAV NOVOTNÝ, zasloužilý umělec — housle
ZORKA ZICHOVÁ — klavír
Program
Fr. Benda: Sonáta F-dur
J. S. Bach: Partita d-moll pro sólové housle
J. Teml: Obelisk (fantazie pro housle a klavír)
J. Brahms: Sonáta A-dur op. 100
-
18. ledna
sál JKP
19.00 hod. Humorný pořad
CHYLAPSKÉ GESTO
trojice brněnských umělců „Sdružení přátel mírného humoru“
-
26. ledna
sál JKP
18.30 hod. Přednáška pro mládež
MÓDNÍ OBLÉKÁNÍ
jako doplněk ukázka společenského tance

Předprodej vstupenek na všechny akce v kanceláři JKP, tel. 2074

Odleva —
L. Unzeiting, J. Šimek, J. Opluštíl

Máte rádi humor?

Navštivte klubový program trojice brněnských umělců, kteří si říkají „Sdružení přátel mírného humoru“ nebo Š. O. U., což jsou začáteční písmena jejich jmen (Šimek, Opluštíl, Unzeiting). Jejich program nese název

CHLAPSKÉ GESTO

a zaznamenal nekonečnou řadu úspěšných repríz po celé naší republice. Krátké herecké vložky v něm plní funkci ilustrace děje či myšlenky a dialogy Šimek — Unzeiting dodávají spád a dynamiku jednotlivým gagům. Písničky J. Opluštíla, natočené již čs. rozhlasem byly publikovány v časopisech a denním tisku a v programu zpestřují večer a navozují příjemnou atmosféru. Jde o humorný pořad typu literárně-hudebního kabaretu a je určen především mladým divákům.

CHLAPSKÉ GESTO se uskuteční dne 18. ledna 1984 v sále JKP v 19.00 hod.

Programy kin

Kino Svět — telefon 2993

-
- 3.—5. 1. **SNĚŽENKY A MACHŘI**
Český film o gymplu na horách. Film je mládeži přístupný, nevhodný pro děti do 12 let.
-
- 6.—9. 1. **JÁRA CIMRMAN, LEŽÍCÍ, SPÍČÍ**
Životopis vzácného muže, který upadl v zapomenutí. Český film, mládeži přístupný.
-
- 10.—12. 1. **FEDORA**
Film NSR. Tajemství slavné umělkyně a ženy s krásnou tváří. Film je mládeži přístupný.
-
- 13.—16. 1. **SVĚDEK**
Francouzský kriminální film — drama silvestrovské moci. V hlavní roli Lino Ventura. Film je mládeži nepřístupný.
-
- 17.—19. 1. **PAVILÓN ŠELEM**
Lidské slabosti, které plodí násilí. Slovenský film, mládeži nepřístupný.
-
- 20.—23. 1. **PRVNÍ DÁMA COUNTRY MUSIC**
Film USA. Cesta Loretty Lynnové za úspěchem a slávou. Film je mládeži přístupný.
-
24. a 25. 1. **MUŽ Z LODI CAP ARCONA**
Film NDR. Příběh herce, který měl znovu prožít potopení legendární lodě. Film je mládeži přístupný.
-
26. 1. **DIVOKÝ LOV KRÁLE STACHA**
Jen pro členy KPSF Sovětský film. Přízrak modré paní, provázející hrůzostrašné tajemství starého šlechtického sídla.
-
- 27.—30. 1. **ŽIVOT JDE DÁL**
Francouzský film. Příběh ženy, která hledala nový smysl života. V hlavní roli Annie Girardotová. Film je mládeži nepřístupný.
-
31. 1.—2. 2. **FRANCISCO GOYA — KRONIKA LÁSKY A OSAMĚNÍ**
Španělský film. Milostná freska o nevšedním člověku a vynikajícím malíři. Film je mládeži nepřístupný.
-

Začátky představení jsou denně od 17.00 a od 19.30 hodin. Vstupenky zajištěně telefonicky rezervujeme nejdéle čtvrt hodiny před začátkem představení.

Představení pro děti — každou sobotu v 15.00 hodin

7. 1. **JAK SE MĚL FERDA NA SVĚTĚ**
Dobrodružství populárního hrdiny a další dvě pohádky.
14. 1. **ZLATOVLÁSKA**
České barevné pásmo.
21. 1. **ČIPERA V DOBRODRUŽNÉM FILMU**
Rumunské pásmo. Osm výprav do tajuplného světa pohádek.
28. 1. **PODZIMNÍ ZVONY**
Sovětská pohádka o princezně a sedmi bohatýrech.

Představení pro mládež — každou neděli ve 14.30 hodin

1. 1. **ZLATÁ RŮŽE**
Rumunský film. Nebezpečný transport zbraní, ohrožený nebezpečnou špionáží.
8. 1. **ORLÍ PERO**
Film USA. Dobrodružný souboj o legendárního koně náčelníka Komančů.
15. 1. **MRAVNOST NADE VŠE**
Starší český film.
22. 1. **PRVNÍ DÁMA COUNTRY MUSIC**
Film USA. Cesta Loretty Lynnové za úspěchem a slávou.
29. 1. **ZTŘEŠTĚNÁ RODINKA**
Maďarský film. O rodině s mnoha zájmy a malým bytem.

Představení pro školní družiny — každé úterý a středu ve 13.30 hodin

3. a 4. 1. **NEPOSEDA**
Sovětský film. O štěňátku, které se doma nudilo.
10. a 11. 1. **PERLOVÝ NÁHRDELNÍK**
Český příběh o malosti velkých a velikosti malých.

17. a 18. 1. **O OŠKLIVÉM KÁČÁTKU**
Film NDR. Šest pohádek, jedna hezčí než druhá.
24. a 25. 1. **PES V ZÁSUVCE**
Bulharský film. O klukovi, který připravoval dospělým dny plně překvapení.
31. 1. a 1. 2. **DOBRODRUŽSTVÍ S NUKI**
Sovětský film. Veselé příhody.

Změna programu vyhrazena.

SEVEROMORAVSKÉ CIHELNY NÁRODNÍ PODNIK

pro závod H r a n i c e :

- 5 dělníků do cihlářské výroby
- 8 zámečníků
- 1 automechanika
- 1 opraváře měřidel
- 2 zedníky
- 1 pokrývače
- 1 instalátéra
- 1 pracovníci pro výdej obědů

p ř i j m o u

pro závod P o l o m :

- 2 dělníky do cihlářské výroby

pro závod Ů D H r a n i c e :

- 2 soustružníky
- 2 zámečníky
- 4 zedníky
- 2 pomocné dělníky do stavební čety

Zpravodaj města Hranic a lázní Teplic n. B. vydává Jednotný klub pracujících
v Hranicích — Tisknou Moravské tiskařské závody, n. p. Olomouc, závod 11

Cena 2,— Kčs